

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Hec est noua queda[m]. singular[is] atq[ue] rara legenda.
ex alijs sex lege[n]dis collecta et perfecta. tractans de
origine. et vite. ordine. de conuersione. ac magistrali
disputatione. ast de ...**

Petrus <Frater>

Argentin[ae], 6.IV.1500

Capitulum xiiii. De disputatione beate katherine

[urn:nbn:de:bsz:31-333645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-333645)

De aduentu ad alexan. XXIII

nolite cogitare, quomodo aut
quid loquamini. ego enim
dabo vobis os et sapientiam,
cui non poterunt resistere,
et contradicere omnes ad-
uersarii vestri. Adesto ergo
mibi famule tuarum da sermo-
nem rectum et benesonantem
in os meum. ut hi qui ad de-
rogandum nomini tuo san-
cto venerunt. non prevaleant
adversum me. sed verbi tui
virtute consternati. ebetatisque
sensibus eorum penitus obmu-
tescant. aut conversi tuo no-
mini dent honorem et gloriam.
qui solus cum deo patre et spi-
ritu sancto es et eris glorio-
sus deus in secula seculorum.
Amen. Roudum qui per hec
verba ipsa complenerat. et ec-
ce angelus domini apparuit
illi cuius claritate locum quo
virgo clausa tenebat mira-
choruscatione fulgebat. Ex
qua virgo stupore et mirati-
one pene defecerat. Cui an-
gelus. ne paveas inquit gra-
ta deo puella. sed constant-
er age. quia tecum est dominus. pro
cuius amore certamen iniisti.
Ipsi enim affluetis sibi im-
petui. non prevalebunt adversa-
rii tui. sed nouo genere stupo-

ris confusi suertent ad christum
et cum palma martyrii intra vi-
te ianuam recepti multos ali-
os ad fidem dei suo corrobora-
verunt exemplo. Tu autem brevi
tempore cursu certaminis tui vi-
ctoriosissima morte consuma-
bis. et sic intra choreas sige-
neas suscepta. tuo immortalis
sponso preheniter adherebis.
Nam ego sum michael archan-
gelus testamenti dei. missus
a deo hec tibi annunciare.
His dictis continuo disces-
sit ab ea. Ad hanc pro vocem
surgit dei in agonia roborata
expectat quoniam ipsa inuitet ad
laborem certaminis.

Capitulum xiiii.

quo se coram impatore conue-
nerunt ad disputandum. primo
bractea katherina et predicti sapi-
entes. et de disputatione ipsi
per fide catholica contra ydola
et quoniam quicquid rethorum contra san-
ctam ydola eorum persequuntur. et de
altercatione amborum partium tan-
dem de responsione vera beate ka-
therie. per argumenta multa per
babilia contra oratorem. cui res-
ponsioni ille et alii sui socii
omnes contradicere nescierunt.
Tum turbatus impator eos
obiurgavit minando eis.

Capitulum XII

Et de mira responsiōe vni/ stris ad impatorem. fatēdo
us de quinquaginta magi/ p̄m deum verū esse.

Edens itaq; pro tribu
nali ipator me
moratos ora
tores adesse iu
bet. puellā quo
q; ibidem ad p̄torium iusz
adduci. Illa triūphale cru
cis signum sibi imprimens
Imperterrita vadit ad pala
tium. Fit deniq; ex ciuita
te omniū cursus ad audiē
dum cōtrouersias disputā
tium. Stāt ex aduerso ora
tores pomposo eloquentie
fastu tumentes. Stāt quo
q; puella Katherina confi
dens in domino. Illi q̄des
toruo vultu imbecillē eta
tem intuebantur. Ista enī
tacita de celo auxilium po
stulabat. Stomachatusq;
est tyrannus eo q; dies in
grato consumitur silentio.

De disputatōe b. kathe. xxiiii

Lui puella. tu inquit impetator puznam illā nō equo iudicio preordinasti q̄a cōtra vnam puellā q̄nquaginta oratores opponis. quos etiam muneribz regalibus in premiū victorie donandos p̄mittis. me aut nullū donum expectare iubes. Ego vero hui⁹ certaminis qualicunqz p̄mio fraudari non timeo. Erit enim mihi p̄mīum in cuius nomie pugnatura campū istuz agredior. xp̄us dominus meus qui est spes ⁊ corona certantium. Unū tamē a te q̄ro qd̄ mihi iure negare non potes. vt si mihi fors victoriam contulerit. deum meū tunc credulus adorare nō differas. Indignatus ad hec tyrannus. non est tunc inquit nobis conditionem imponere. Tunc puella ad oratores conuersa dixit. Postqz vos magistri. p̄mīs citati huc ad disputandum contra me cōuenistis. seniores ⁊ hic confluentem turbam ad audiendum spectare videtis. turpe est professionis vestre laudem et coronam tacendo amittere.

Si quis est in vobis aut ethica eloquētia p̄dit⁹. aut latina oratione imbutus p̄ferat in medium. quod animo cōcepit. Tunc dixerūt magistri. te potius primuz audire debemus. cui⁹ causa tam laboriosū iter aggregi compulsi sum⁹. Ego p̄o inquit puella. postqz deposito gentilitatis errore. christi sacramentis iniciata sū. robustas et suco verborum plenas dictiōes. quibz vos fultos ad instantem pugnam video occurrere. has inqz dictiones penitus abieci. ⁊ philosophicas homeri dissertationes. aristotelis circūplectentes silogismos. esculapij quoqz ⁊ galieni sagacissimas latentium rerum inuentiones. sed ⁊ philosophiam platonis ceterozūqz famosa veterum volumina rephani. Et q̄uis his adeo informata sim. vt nulluz in his similem reperissem. tamen quia hec sunt a vera b̄titudie aliena. his quoqz penit⁹ abrenūciās. iudico me nihil aliud scire. nisi hūc q̄ est v̄a sciētia ⁊ celestium b̄tudo sēp̄iterna. dñm scz

Capitulum XIII

ih̄m x̄pm saluatore meum. vsq̄quo hec stulta xp̄ianoꝝ
qui dixit p̄ p̄pham. Sapiē
tā pdam sapientū. z̄ intelle
ctū intelligentiū rep̄babo:
Hic est q̄ in p̄teritis gene
ratiōibꝫ viam z̄ disciplinaz
iusticie p̄ceptis salutaribꝫ p̄
monstrauit. p̄ que cultores
suos ad immortalis vite p̄
mia icitauit. qui genus hu
manū p̄ dyabolū a paradisi
regno dolens exclusus. his
nouissimis t̄pibus cū esset
inuisibilis. de virgine car
nem assumpsit. p̄ quā visi
bilis appareret. z̄ p̄sentiam
suā nobis exhibuit. ex qua
z̄ mirabilibꝫ opum signis z̄
nature passibilis exp̄imen
tis. nobis q̄a deus z̄ homo
esset ver⁹ apparuit. Hic est
deus noster. hic est philoso
phia mea. Hic est victoria
mea. In hui⁹ noie si qua in
gruūt aduersantia cūcta su
perabo. Qui facile est. et in
paucis z̄ in multis saluos
facere credentes. Et dū hec
virgo p̄ba cōpleuerat. tunc
vnus furiali spū in risuz ex
altatus totam regalē aulaz
et basilicam cū blasphemia
repleuit dicēs. **Q**uines ro
mā impij z̄ alta nobilitas.

rū sup̄stitio iurias d̄ys no
stris irrogabit. Nimirū in
grati deozuz beneficijs vti
mur. si friuola hui⁹ puelle
deliramenta impunita p̄re
reant. Et nos sane speraba
mus ab ea in fine ardui ali
quid audire. postq̄ t̄ate sa
pientie estimata est. p̄ qua
romāe altitudis patritius.
sapiētes mūdi sibi accersiri
voluit. Et ecce principium
suū fecit de quodā ih̄u que
xp̄ianoꝝ fabule deū suum
esse testant. qui quondam
a discipulo suo traditus et
morti ad iudicatus. nec in
ipso mortis piculo sibi ipsi
p̄desse potuit. Hūc discipu
li sui nocturna fraude de se
pulchro sublatū. mētiti sūt
post triduanā sepulturā tri
umphata morte surrexisse. z̄
ad cumulū ficmentozꝝ suoꝝ
rū in celū ascendisse eundes
testificati sūt. Ad hec virgo
respondit. Ego principium
orōnis mee iure ab ipo ce
pi qui est verū omniū reruz
initū. fons z̄ origo omniū
bonozꝝ. p̄ quez deus p̄ h̄ac
inexplicabile mūdi formaz
cū nō esset p̄didit. qui sane

De disputatōeb. kathē. xxv

om̄ia ⁊ me a te inter om̄ia
creauit. ⁊ vt multa paucis
concludam. ip̄e est ex quo
om̄ia visibilia ⁊ inuisibilia
cōstant. Cui reshor. Si de
us inquit vt asseris dei fili
us erat. quomō mori pote
rat. Si homo fuit. quomō
mortē supare potuit. Hoc
plane est p̄tra totius mundi
rationē. ⁊ p̄tra legem natu
re esse p̄stat. vt immortalis
mori possit. ⁊ legem mortis
vincere queat mortalis. cū
vitz ⁊ et si aliquomō conce
dat vt deus ⁊ hō debeat p̄
dicari. certum sit tamē alter
utrū fieri posse. simul vitz
q̄ esse nō posse. Cui virgo
respondit. Vestre vt video
p̄trouersie hec subtilitas ē:
vt in eo q̄ credere non vul
tis. recepta p̄te vna. qd̄ in
tegrum est subruatis. vide
licet vt cuz deus sit. homo
esse non possit. tanq̄ omni
potēti deo hoc impossibile
esse p̄ter. vt qui potēter de
nihilō om̄ia ⁊ homiem in
ter om̄ia creauit ex nihilō.
q̄ idem deus substātiuam
homis formā nō posset in
duere p̄ quā inuisibilis vi
deri. ⁊ impassibilis mori po

tuisset. Tu p̄o si rei veritā
tē scire poptas depone fals
se sapiētie supciliuz. ⁊ assu
me formā discipuli. vt cum
ex rebz inenarrabilē dei po
tentiam agnoueris. vel tūc
credulus factus. non t̄ ero
ges in eo homis nature. q̄
volūtarius assumpsit infir
matam. Nam cū in re om̄i
inestimabiles sint diuicie
dei. maxime ī honore appro
bādo sui nomis. puocan
dis ad fidem homibz ma
iestas vera ostendit. vbi p̄
tus impiosa mortuis vitz
infudit. ⁊ cecis lumen resti
tuit. Hui⁹ nimirū singula
riter est admirāda deitatis
potentia. qz nō magicis car
minibz. sed sola sua diuina
potestate mortuoz spūs re
uocat ad corpa. cui⁹ potēti
virtute claudis gressus red
ditur. leprosiqz mūdantur.
Que si ab eo gesta non cre
dis fieri in homibz. ⁊ hoc ī
nomine eius crede q̄ signa
ab homibz in noie ei⁹ mul
totiens sunt facta. ⁊ cogno
sce q̄ si deus nō esset omnis
potens. q̄ ip̄e mortuis vitz
tam dare nō posset. Sed ⁊
si hō nō fuisset. mori nō po
f

Capitulum XIII

tuisset. Nā idem deus homo est: q̄ mortē in sua carne suscepit. et idem d̄s hō ē. qui mortem sua virtute destruxit. Idem q̄ppe fili⁹ dei est. qui diuinitate mori nō potuit. carne q̄ppe mortuus est quā mortalem deus immortalis suscepit. et idēz crīstus dei filius. carne mortuus surrexit. q̄ immortalitatem sue diuinitatis carne mortuus nō amisit. Nō itaq; non xpm s; in se mortem xps occidit. Non ergo iam ip̄s fidei nostre ē aut egena defensio. vt in sui defensione externis innitatur testimonijs dūtaxat. Tu autē si adhuc incredulus dubitas. audi immūdoꝝ demonioꝝ spūs quib; diuinitatis nomē attribuitis. audi inq; sub hui⁹ vocabuli inuocatioe cōterritos xpm deū et dei filium nō negare. ac velut reos cū tormenta sentiunt questionū. nō qđ placeat dicere. s; qđ extorquēz fateri. Igitur si fidei nostre crudelitati derogatis. dijs saltem vestris credite. aut si vltērius pudor non est. negent certe homīes quod

demonēs p̄fiteñt. Sed forte dicis mihi. quia vana de monū tormenta p̄ ratione. et volubilem imūdoꝝ spiritū tuū sententiā. p̄ fidei nostre p̄ponā exp̄imento. Ego plane nō vt xps spiritū imūdoꝝ testimonijs indigeat hec intersero. s; quia inuita demonioꝝ p̄fessio. non leui estimatōe p̄sanda est. quia nisi hi inuisibilib; cruciatibus astringerent. libere vtīq; p̄ se facilius dicerent. q̄ semp̄ p̄tra se mentirentur. Sed te miror formā toti⁹ prudentie p̄ferentē. christū deū esse non solū dubitare. sed et mortis obprobrio maiestātē ip̄ius derogādo obsecurare. cui; tuipe p̄noscas vestroꝝ auctoꝝ volumina testari eius diuinitatem. et crucē quā irridetis p̄ferre. ex quib; interim tibi duoz profero exempla. Plato. n. quem doctissimū ac sapientissimū p̄hibetis. cum de reuelāda christi maiestate loqueretur. his verbis etiam signum illius intimauit. futurum astruens deum cuius signū certum dandū est et p̄dicandum. Sibille.

De disputatōe b. kat. XXVI

pro inde diuina vt asseritis carmina. proprietatem huius sancti nominis psonarunt cum dignitate diuine nature. Hec eadem deū postea vno versu crucē signauit quā vos irridetis, erroneis q̄ disputatōibz eam refutat. p̄dictum scz poema ita promens, Felix ille deus ligno qui pendet ab alto. **U**t de exp̄ssis quidem verbis, exp̄ssam vtriusq̄ p̄fessionē Ille futurū designat, hec felicem denotat, qz diuina p̄uidit in hoīs fragilitate v̄tutem, z in eiusdem hominis morte victoriāz. Quos tñ non idcirco sequi cōuenit, qz his velut p̄ somnū verā sapientiā loqui aliquādo p̄missum est, neqz vt gentilitas ex deo p̄scientiam meruisse videretur, s; vt xpm̄ deum ac dei filiū esse etiā vestri loquerent̄ auctores. **Q**ui cum pene falsi sint in omnibus, in hoc tamen p̄babilius non errauerunt. **E**cce tibi pauca, de multis protuli, z si te ad credendū non alliciunt audita, et v̄su probata: rerum miracula, vel inuitam demonum

animaduerte confessionēz. **Q**uod si nec his dignum consentire estimas, saltem tuis crede auctoribz. Nam non in hoc me iudicare habes, q̄ immundoz spirituum quos vos pro d̄ys colitis, aut his vestrozum testimonius auctorum vroz, pro ap̄probatōe fidei xp̄iane causa huius .n. imp̄pto est. **P**oteram equidem tibi p̄bare ex scriptura sacra que spiritu diuinitatis est condita, poteram inq̄z tibi intermerata mille testimoniorū p̄ferre signacula, sed est speciosa victoria aduersarium suum, telis suis veluti proprijs laqueis interire, z auctozum suozum testimonijs confutari, quia quozum fidem aspernaris eozum testimonia non recipis. **E**cce me christi fide, munitaz d̄y tui loquentem, si aures habent ad audiendum audiant, z si possunt prohibeāt me p̄tra eos loquēte z p̄batē, aut tu certe p̄ eis loquere, et ego respondet o tibi. **A**udiens hoc rethor respōdit. **S**i p̄dicta miracula vt credi iubes, manens

IVXXII Capiculum XIII

in homie deus p̄fecit. nun-
quid suscipe deus penas ⁊
pati crucem debuit. aut p̄
pter quā causam alios eru-
it a morte. cum ⁊ ipse morte
non caruit. Vel certe quo-
mō alijs profuit. qui sibi p̄-
desse nō potuit. cuz in sua
liberatiōe etiam alijs libe-
ratiōis sp̄m p̄tulisset. Ad
hec p̄ba respōdit ꝑgo b̄tā.
Estimatio tua in hoc etiaz
fallit. dum in crucis affixi-
one. impassibile deuz passi-
onem doloris ⁊ mortis su-
stinuisse arbitraris. Nō. n.
natura celestis crucis sen-
sit iniuriā. s; assūpte in deū
infirmītas carnis hec p̄tu-
lit. Nam incōprehensibilis
⁊ liber ab omī passiōe deus
nec pati potuit nec teneri.
sed quendā de dyabolo per-
assumptū homiem egit tri-
umphū. cum in ligno natu-
ram carnis imponēs. cū si-
ne iniuria sui p̄ homies su-
peravit. q̄ homiem cuz dei
iniuria egerat indelictum.
Homo ergo nō diuinitas
cruci affixus est. ⁊ q̄ pecca-
uerat p̄ lignū p̄fixus est in
ligno. Hec deo fuit assumē-
di homies p̄cipua ratio. vel

voluntas. vt peccatum ab
homie p̄tractū. p̄ homiem
tolleretur. ⁊ ab illo fides re-
surrectiōis incipet. quē pri-
mū resurgere debuisse con-
staret. Poterat equidez cū
esset deus p̄ angelū quem-
libet. aut p̄ aliquam celestē
virtutem. p̄strato dyabolo
homiem eripe si voluisset.
sed omīa cūm ratiōe agens
deus. sic modum statuit vi-
ctorie. vt q̄ homiem subiū-
gauerat. p̄ homiem ⁊ vince-
retur. Hec ⁊ alia multa dū
beatissima virgo katherina
assereret. stupefact⁹ rethor
⁊ cuncti oratores. ⁊ q̄d con-
tra hec obicerēt nesciebant.
sed turbati ⁊ p̄fusi manife-
sta dei p̄tute. inuicem se cō-
tuentes obmutuerūt. Qui-
bus indignatus imperator
cum furore nimio sic ait.
Quid vos ignari ⁊ degene-
res. ebetatis sensib; sic ob-
mutescitis. Sic ne vos de-
bilitatis sensib; et furorib;
virtus feminea p̄domabit.
Nū satis supfluūq; esse po-
terat ad ignominia omniū
philosophor. si quinq; gene-
aut eo amplius femie vnū
ex vobis verbis euicissent.

De disputatōe b. kat. XXVII

Nūc autē o pudor quināgēta robustissimos oratores ab extremis mūdi partibus electos. vna puella turbine perborū consurgens attonitos reddidit. vt hi quid velle que contra eam dicant proorsus nō habeāt. De hinc vnus quē sibi magistrum et ducem ceteri fatebant esse. tyrāno ita respondit. Hoc tibi vnū imperator dicam. vnde orientaliū turba oratorum testis nobis est constātissima quod vsq; in presenti auditorio nullus se nobis ante hoc tempus in verbis et mundi sapientia proferre presumpsit. Si autē iactanter proferre se nobis presumpsisset. cōtinuo victus et confusus abscessisset. De puella vero ista longe alia ratio est. in qua (vt vera tibi loquar) non animus malis homo loquitur sed diuinus quidam spiritus. qui sane per os mortale sonans. nos in stuporem et ammiratiōem adeo conuertit. vt ad iniuriam ipsius christi de quo loquitur. aliquid dicere aut penitus nesciamus. aut omnino formidemus. Nam vt christi nomen et diuinitatis eius

potentiam. simulq; crucis ipsius misterium predicare ab ea audiimus. concussa sunt viscera. et corda nostra tremuerunt. et omnes corporis nostri sensus stupendo auferunt. Unde et te diuino imperator. fallere nolumus: sed constanter fatemur. quod nisi. illam sectam probabilioribus experimentis ventilataz de his quoque deos hucusque coluimus. nobis ostenderis esse veriorē. ecce omnes conuertimur ad christum. quod ipsum verum deum et dei filium confitemur. per quem tanta mortalibus hominibus beneficia prestant. que per virginem istam audiimus recitata.

Capitulū decimūquintum. De furore et seuera sententia tyranni. contra sanctos dei scilicet sapientes. Et de confortatione eorundem facta a beata katherina. etiam de religioso ipsorum martyrio per incendium ignis facto.